

TLAČOVÁ SPRÁVA

Počet detí s psychickými poruchami neustále narastá

V Bratislave dňa 07. 10. 2019

Počet detí s psychickými poruchami liečených v psychiatrických ambulanciách neustále rastie. Za posledných desať rokov evidujeme nárast o takmer 20 % u detí do 14 rokov. Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia, ktorý si každoročne pripomíname 10. októbra, na to upozorňuje Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI). Tento rok NCZI kladie dôraz najmä na psychické poruchy u detských pacientov.

U detí do 14 rokov sú najčastejšie poruchy správania a emočné poruchy so zvyčajným začiatkom v detstve a počas dospievania. „Najväčší podiel pacientov vyšetrených v súvislosti s poruchami správania a emotivity, napríklad ADHD, a uhradených v rámci verejného zdravotného poistenia, spadá práve do vekovej skupiny 0 až 14-ročných. V roku 2018 tvorili až 78,49 % z celkového počtu týchto pacientov,“ uvádza generálny riaditeľ Národného centra zdravotníckych informácií Peter Blaškovič s tým, že v tejto vekovej skupine prevažujú dlhodobo chlapci (rok 2018 – 57,99 %).

Odborníci sa zhodujú, že práve deti sú tou najzraniteľnejšou skupinou. Včasnú podchytenie poruchy môže značne skvalitniť život nielen samotného dieťaťa, ale aj celej rodiny. Jednou z najčastejších diagnóz je ADHD (Attention deficit hyperactivity disorder), čo v preklade znamená porucha pozornosti s hyperaktivitou. Pre deti s touto diagnózou je charakteristické, že sú impulzívne, nepozorné, nedokážu sa sústrediť, odbiehajú od činností, robia aj tri veci naraz.

Venujme pozornosť „neposlušným“ deťom

Často počuť z úst laickej verejnosti, ale aj učiteľov, že ADHD je akosi vymyslenou chorobou modernej doby alebo len iné pomenovanie pre „neposlušné deti“. Práve takéto negatívne postoje a podceňovanie tejto témy môže podľa psychoterapeutky a odbornej garantky projektov Detského fondu Slovenskej republiky (DF SR) Nadeždy Feketeovej viesť k ešte nižšej akceptácii detí s touto diagnózou. Následky pritom môžu byť fatálne.

„Deti s ADHD, síce neúmyselne, no prispievajú k tomu, že sú v triedach aj v iných kolektívoch vyčleňované. Hoci sú už školákmi, ich prejavy sú často na úrovni malých detí. Reagujú emotívne a racionálne riadenie seba samého je na veľmi nízkej úrovni. Žijú tak v začarovanom kruhu – chcú byť chcené, mať priateľov, byť ocenené, avšak svojimi prejavmi sa nevedome „postarajú“ o to, že sú odmietané,“ vysvetľuje Nadežda Feketeová. Najhorším scenárom je podľa nej páchanie trestných činov. „Cieľ nie je vyčleňovať dieťa, pretože tým mu potvrdzujeme, že aj my dospelí sme bezradní a bezmocní pomôcť mu a podporiť ho. Cieľom je integrovať ho. Každé dieťa má právo na vzdelanie a adekvátnu zdravotnú starostlivosť. Je preto nevyhnutné, aby sme posilnili aktivity vedúce k podpore detí s ADHD a tým naplňali a ochraňovali tieto ich práva.“

Nevyhnutnosťou je podľa Feketeovej podpora špeciálneho školstva a rozvíjanie zručností učiteľov, ako s takýmito deťmi pracovať a ako zvládať náročné situácie. Ako podotkla, chýba nám prieskum, ktorý by okrem psychiatricky liečených pacientov zmapoval deti s prejavmi ADHD na Slovensku a potvrdil tak závažnosť tejto témy. DF SR sa preto rozhodol, že iniciuje vlastný prieskum: „V najbližších dňoch rozošleme na materské, základné, stredné a špeciálne školy dotazník, ktorý nám dokáže priblížiť, aké percento detí s ADHD sa na Slovensku naozaj vyskytuje. Výsledky našej odbornej praxe naznačujú, že počet týchto detí neustále stúpa,“ hodnotí situáciu Feketeová.

Môže sa to týkať každého

Podľa odhadov odborníkov pripadá na jednu triedu aspoň jeden žiak s diagnózou či prejavmi ADHD. „Aj jeden žiak dokáže na seba strhnúť všetku pozornosť učiteľa. Vyrušuje aj ostatné deti a často dochádza ku konfliktom nielen počas vyučovania, ale aj cez prestávky. Môže tiež dochádzať k šikane až s ublížením na zdraví,“ upozorňuje sociálna pracovníčka DF SR Denisa Lamačková. V rámci projektu Zdravé vzťahy riešila desiatky takýchto prípadov v školách. Skúsenosť ukazuje, že na školách chýbajú kvalifikovaní asistenti, čo má za následok, že niektoré deti zostávajú doma a nemajú tak priestor na adekvátne vzdelanie.

Pomocnú ruku okrem detí však nepotrebujú len učители, ale aj rodičia. Tí sú totiž často unavení a vyčerpaní, keďže výchova detí s ADHD je náročná. „Deti s ADHD potrebujú láskavý a zároveň dôsledný a trpezlivý prístup rodičov, učiteľov a pre nich dôležitých dospelých,“ vysvetľuje Lamačková.

Na ADHD môžu mať podiel aj rodičia či smartfóny

Pri poruchách správania nemusí ísť vždy o jeden jasný spúšťač. Vplyv na vývoj dieťaťa totiž môže mať priebeh pôrodu, no často sa stáva, že k prejavom ADHD u detí prispievajú aj samotní rodičia. A to od útleho detstva, dokonca už v období dojčenia. Problémom je aj to, ak od dieťaťa vyžadujeme, aby bolo myslou na viacerých miestach naraz. Typickým príkladom je, keď dieťa obeduje a pozerá pri tom rozprávku.

Vplyv na vývoj porúch správania u dieťaťa má aj charakter dnešnej doby. „Deti dnes žijú vo veľmi dynamicky sa vyvíjajúcom prostredí. Pokoj zažívajú len minimálne, chodia málo do prírody, ich najbližším priateľom je často smartfón. Neúmyselne tak podporujeme, že deti žijú v neustálej aktivite.“ upresňuje psychoterapeutka N. Feketeová. Je dôležité venovať pozornosť deťom a hľadať riešenia spoločne s učiteľmi a odborníkmi z ďalších oblastí.

Detský fond Slovenskej republiky v rámci projektu Zdravé vzťahy poskytuje bezplatné poradenstvo rodinám i samotným deťom s ADHD. Včas poskytnutá pomoc môže výrazne zlepšiť kvalitu života tohto dieťaťa i celej rodiny. Podrobnejšie informácie a kontakty nájdú záujemcovia na webovej stránke DF SR: www.dfsr.sk.

O organizácii:

Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI) - štátna príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je Ministerstvo zdravotníctva SR. NCZI je subjekt zodpovedný za realizáciu informatizácie a elektronizácie zdravotníctva v Slovenskej republike.

Postavenie a úlohy NCZI upravuje zákon č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kontaktné údaje:

Mgr. Boris Chmel

Hovorca

Národné centrum zdravotníckych informácií

Tel.: 0910 917 444, **mail:** boris.chmel@nczisk.sk, **web:** www.nczisk.sk